

Otepää Lasteaia lisatuge vajavate laste märkamise ja toetamise juhend

Otepää Lasteaias on tagatud kõigi laste arengu hindamine vähemalt üks kord õppeaasta jooksul, millest tulenevalt selgitatakse välja lisatuge vajavad lapsed.

1. Lisatuge vajav laps (erivajadusega laps)

Lisatuge vajav laps käesoleva juhendi tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isikuomadustest tingituna on arenguvajaduste toetamiseks vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid) või rühma tegevuskavas. Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapse integreerimisel eesti kultuuriruumi.

Lisatuge vajava lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaia direktor.

1.1. Lisatuge vajava lapse märkamise ja toetamise plaan

- Esmane märkamine (rühmameeskond, tugispetsialistid, lapsevanem, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja).
- Lapse arengu hindamine (rühmameeskond, tugispetsialistid).
- Lapsevanema nõustamine (rühmameeskond, tugispetsialistid).
- Vajadusel edasiste uuringutele suunamine (rühmameeskond, tugispetsialistid).
- Tugiteenuste pakkumine lasteaias (tugispetsialistid).
- Igakülgne koostöö lapsevanemaga (rühmaõpetajad, tugispetsialistid, juhtkond).
- Koostöö lasteaiavälise tugivõrgustikuga (juhtkond, tugispetsialistid, rühmameeskond).

2. Märkamine

Varajane sekkumine lasteaias – see on lisatuge vajavate laste võimalikult varajane märkamine. Lapse arengutase võib eakaaslaste keskmisest tasemest olla ühes või mitmes valdkonnas oluliselt erinev.

Lapse arenguliste eripärade märkajad lasteaias:

- rühmaõpetajad, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja;
- lasteaia tugispetsialistid: logopeed (Pähklikese maja), logopeed (Võrukaela maja) ja eripedagoog (Võrukaela ja Pähklikese maja).

Lapsevanem kui märkaja:

- lapsevanem konsulteerib esmalt rühmameeskonnaga, soovi korral pöördub otse tugispetsialistide poole.

3. Lapse arengu hindamine lasteaias

Märkamisele järgneb lapse arengu mitmekülgne hindamine lasteaias. Hindamise eesmärgiks on mõista last, tema käitumist, teda ümbritsevat keskkonda ja seoseid nende vahel. Hindamine on meeskonnatöö: rühmaõpetajad, tugispetsialistid, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja. Hindamise tulemuste põhjal toimub lapsevanematele tagasiside andmine (arenguestlus, ümarlaud), vajadusel tugiteenuste rakendamine lasteaias, edasistele uuringutele suunamine. Arenguestluste läbiviimisel lähtutakse konkreetse rühma laste vanusest. See tähendab, et lasteaia esimese ja viimase rühma arenguestlused toimuvad võimalusel vastavalt esimese/viimase õppeaasta sügisperioodil. Ülejäänud rühmade puhul võib arenguestlus toimuda õppeaasta kevadperioodil. Lähtuvalt Otepää Lasteaia õppekavast on arenguestlused kohustuslikud.

Lapsi jälgitakse igapäevatoimingutes, vabamängus ja pedagoogi suunatud tegevustes. Lapse arengu analüüsimise meetoditeks rühmas on lapse arengukaart (1-2aastase lapse arengukaart, 3–6aastase lapse arengukaart), lasteaia viimasel aastal koolivalmiduskaart. Lisaks kasutavad õpetajad laste arengu jälgimiseks ja analüüsimiseks vaatlusi, vestlusi, intervjuusid, kunstitööde analüüsi, erinevaid teste. Nendega saab lapsevanem soovi korral tutvuda arenguestlustel.

4. Tugiteenused lasteaias

Iga õppeaasta alguses (september/oktoober) viivad tugispetsialistid kõigi lastega läbi individuaalse lapse arengu hindamise, kasutades standardiseeritud kõneteste, arengumänge, vaatlusi jne. Abivajavatele lastele püütakse tagada järjepidev logopeediline ja/või eripedagoogiline tugi ühel korral nädalas. Kaks korda nädalas osutatakse lapsele teenust juhul, kui Rajaleidja otsuses on

vastav kordade arv välja toodud. Tugispetsialistid tegelevad lastega peamiselt individuaalselt. Olenevalt laste arengukohtadest rakendatakse ka grupis tegutsemist (nt sama häälikuseade probleemiga lapsi võetakse logopeedi/eripedagoogi tegevusse paarikaupa, kõnearenduse puhul grupikaupa).

Lapse arengus erisuste märkamisel või tugiteenuse vajadusel võtab rühmaõpetaja või tugispetsialist lapsevanemaga kohehelt ühendust (ELIISI sõnum, vestlus, rühmapäeviku jälgimine ELIISI keskkonnas).

5. Hindamine ja tugiteenused väljaspool lasteaeda

Kui lapse senine areng ei ole kulgenud eakohaselt (esineb oluline mahajäämus), selgitatakse lapsevanemale vajadust täiendavate uuringute järele erispetsialistide (nt psühholoog, kliiniline logopeed, sotsiaaltöötaja, perearst, kõrva-nina-kurgu arst, neuroloog jne) juures.

5.1. Lapse iseloomustuse koostamine

Vajadusel koostatakse edasiste uuringute tarbeks lapse iseloomustus, mille koostavad rühmaõpetajad koostöös tugispetsialistidega, kaasates vajadusel muusika- ja liikumisõpetaja. Iseloomustuse koostamine algab rühmaõpetajatest. Seejärel täiendab tugispetsialist iseloomustust, lisades enda eriala puudutavad tähelepanekud. Vajadusel lisanduvad seejärel muusika- ja liikumisõpetaja tähelepanekud. Lapse iseloomustuse väljastab lapsevanemale lasteaia direktor viie tööpäeva jooksul alates päevast, mil lapsevanem on teavitatud rühmaõpetajat iseloomustuse kirjutamise vajadusest.

5.2. IAK ehk individuaalne arenduskava

Selleks, et last igakülgsest toetada, on oluline, et lapsevanem annab uuringute tulemustest tagasiside lasteaeda. Tulemustele tuginedes saab lasteaed kohandada rühmakeskkonda võimalusel lapse arengut toetavaks, pakkuda tugiteenuseid ning Rajaleidja vastava soovitusel korraldada IAK (individuaalne arenduskava valdkondades, milles laps abi vajab). Võimalusel koostab lasteaed IAK ka andekale lapsele. IAK koostamise aluseks on muuhulgas rühmaõpetajatepoolse järjepideva arenguhindamise tulemused. IAK koostatakse ka lapsele, kes on saanud koolipikenduse. Vajadusel jagab lasteaed asutusesiselt (tugispetsialistid, rühmaõpetajad, juhtkond) lapsevanemalt saadud dokumente, ilma selleks täiendavat nõusolekut küsimata.

IAK koostamist alustavad rühmaõpetajad, kes panevad kirja arenguvaldkonnad, eesmärgid ja toetavad tegevused. Seejärel lisatakse lapsevanema(te) tähelepanekud nii arenguvaldkondade,

eesmärkide kui toetavate tegevuste osas. Rühmaõpetajad lisavad lapsevanema(te)poolset tähelepanekud/mõtted IAK-sse ning edastavad dokumendi tugispetsialisti(de)le. Seejärel täiendab dokumenti tugispetsialist (logopeed, eripedagoog või mõlemad). Tugispetsialist edastab allkirjastatud IAK rühmaõpetajale, kes omakorda allkirjastab dokumendi ning küsib lapsevanema allkirja. Kõikide allkirjadega IAK edastatakse õppejuhile. Seejärel algab toetavate tegevuste läbiviimine (rühmaõpetajad, tugispetsialist(id), lapsevanem(ad)).

IAK koostatakse kindlaks perioodiks (nt üks kvartal, poolaasta). Perioodi lõppedes analüüsitakse ühisel ümarlaual, kuidas on eesmärgid täitunud. Ümarlauas osalevad rühmaõpetaja(d), tugispetsialist(id), võimalusel ka lapsevanem. Ümarlaua kutsub kokku rühmaõpetaja. Ühiselt seatakse uued eesmärgid, toetavad tegevused järgmiseks perioodiks. Uuendatud IAK vormistab rühmaõpetaja ning edastab selle õppejuhile.

Lähtuvalt lapse eripäradest võib laps vajada erinevat rühma tüüpi, koolipikendust, IAK-d. Nende vajaduste korral tuleb lapsevanemal pöörduda Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja keskuse poole. Kui Rajaleidja poolt tuleb soovitus sobitus- või erirühma üleviimiseks, teeb lapsevanem direktorile vastava avalduse. Avaldus rahuldatakse kohtade olemasolul.

6. Koostöö lapsevanemaga

Esmane vastutus laste õiguste ja heaolu tagamise eest on lapsevanemal või last kasvataval isikul. Lapse lasteaeda tülles annab lapsevanem nõusoleku, et lasteaia tugimeeskond võib tema lapse arengut jälgida, hinnata ja osutada tugiteenuseid (ELIISi keskkonnas lapse profiilis nõusolekute all). Kui lapsevanem nõusolekut ei anna, siis ei ole võimalik lapsele tugiteenuseid osutada. Sellisel juhul pöördub lasteaia direktor kirjalikult vanema poole ja selgitab, kui oluline on lapsele tugiteenuse osutamine. Kui lapsevanem ka siis ei anna nõusolekut, on lasteaia juhtkonnal õigus pöörduda lastekaitsepspetsialisti poole, et laps ei jääks abita. Lastekaitsepspetsialisti poole pöördumise vajaduse üle otsustavad lasteaia juhtkond, rühma meeskond ja tugispetsialistid ümarlauas.

Hea koostöö lasteaia ja lapsevanema vahel tagab lapse igakülgse arendamise lasteaias. Selleks, et koostöö sujuks, on soovituslik lapsevanemal jagada lapse rehabilitatsiooniplaani ja/või erinevate uuringute dokumente lasteaiaiga. Lasteaed toetab ja nõustab lapsevanemat lapse arenguliste eripärade märkamise, hindamise ja edasiste tegevusplaanide koostamise protsessis (kaasa arvatud IAK koostamine ja rakendamine).

Kui Rajaleidja on oma otsuses soovitanud lapsele järjepidevat logopeedilist ja/või eripedagoogilist tuge, siis püüab lasteaed sellise teenuse osutamise sageduse lapsele tagada. Järjepidev tähendab vähemalt ühel korral nädalas teenuse osutamist. Lapsevanem saadab Rajaleidja otsuse lasteaia direktorile, sest see on lisatõe osutamise aluseks.

6.1. Abivajavast lapsest teavitamine

Kui lasteaed on märganud lisatuge vajavat last, siis kõigepealt teavitab (nt kirjalikult, ümarlauas) rühmaõpetaja lapsevanemat sellest, et laps vajab lisatuge väljastpoolt lasteaeda. Kui lapsevanem abisaamiseks ühegi asutuse poole ei pöördu, siis teavitab lasteaia tugispetsialist (logopeed, eripedagoog) kirjalikult lapsevanemat. Kui lapsevanem eirab ka tugispetsialisti soovitusi, pöördub lapsevanema poole kirjalikult direktor. Kui seejärel 30 kalendripäeva möödudes lapsevanem abisaamiseks ühegi asutuse poole ei pöördu, teavitab lasteaia direktor abivajavast lapsest lastekaitse spetsialisti. Direktor lähtub teavitamisel rühmaõpetajapoolsest pöördumiste dokumenteerimisest. Lapse arenguliste eripärade eiramise tulemusena võib kahjustada saada lapse edasine areng ja toimetulek (nt koolivalmiduse saavutamine).

7. Koostöö lasteaivälise tugivõrgustikuga

Otepää lasteaed teeb koostööd Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja keskuste, Otepää Vallavalitsuse sotsiaalteenistuse, Otepää Tervisekeskuse ja Otepää Gümnaasiumiga. Kolmandatele isikutele isikuandmete väljastamiseks küsib lasteaed selleks lapsevanemalt eelnevalt luba, välja arvatud seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks.

8. Juhendi levitamine ja ajakohastamine

Antud juhend on leitav lasteaia koduleheküljel (otepaalasteaed.ee) ja ELIIS.eu dokumentide all. Dokumenti ajakohastatakse vajadusel üks kord aastas.